

PŘECHODNÍKY

= knižní tvary sloves. Ve větě jsou doplňkem, vztahují se ke slovesu v přísudku i ke jménu v podmětu.

Přechodník vyjadřuje jeden z dějů jen tehdy, mají-li děje **společný podmět**.

Přechodníky mají tři tvary: a) pro rod mužský (M)
b) pro rod ženský a střední (Ž + S)
c) pro číslo množné (mn.číslo)

PŘECHODNÍK PŘÍTOMNÝ

- vyjadřuje **děj současný** s dějem přísudkového slovesa
- tvoří se od sloves nedokonavých
- řídí se podle zakončení 3. osoby množného čísla

	M	Ž + S	mn.číslo
-ou (nesou)	-a (nesa)	-ouc (nesouc)	-ouce (nesouce)
-í (zpívají)	-e (zpívaje)	-íc (zpívajíc)	-íce (zpívajíce)

1. S pomocí přechodníkové mřížky vytvoř správné přechodníkové tvary k daným slovesům:

	M	Ž + S	mn.číslo
štěkat			
brát			
čekat			
číst			
vzpomínat			

2. Pokus se v souvětí postupně nahradit v první a druhé větě sloveso přechodníkem přítomným. Vynech spojku, případně jinak věty uprav.

Pes obíhal stavení a vytrvale štěkal. _____

Hanka předávala mamince dárek a usmívala se na ni. _____

Děti nesly domů plný koš hub a vesele si zpívaly. _____

Kocour se vyhříval na sluníčku a mhouřil blaženě oči. _____

Čmelák bzučel a snášel se na květinu. _____

PŘECHODNÍK MINULÝ

- vyjadřuje **děj předcházející** před dějem přísudkového slovesa
- tvoří se od sloves dokonavých
- koncovky se řídí podle zakončení přičestí minulého

	M	Ž+S	mn.číslo
-l (postavil)-samohl.	-v (postaviv)	-vši (postavivši)	-vše (postavivše)
-l (přivedl)-souhl.	-- (přived)	-ši (přivedši)	-še (přivedše)

3. S pomocí přechodníkové mřížky vytvoř správné přechodníkové tvary k daným slovesům:

	M	Ž+S	mn.číslo
přinést			
zavolat			
utábořit se			
ukrást			
zahalit			

4. Pokus se v daných souvětích nahradit v první větě slovesný tvar přechodníkem minulým:

Když se nasytil, odešel si odpočinout vedle do pokoje. _____

Jakmile ji spatřil, šel jí naproti. _____

Vrátili se domů a začali se chystat ke spánku. _____

Když to uslyšela, velice se rozzlobila. _____

Probudila se za svítání a šla do práce. _____

5. Z přechodníků utvoř přídavná jména slovesná a nahraď jimi vedlejší věty:

Muž, který jde před námi, je náš soused. _____

Pes, který štěká, nekouše. _____

Přišli i chlapci, kteří vypadli ze hry. _____

Žena, která se právě vrátila, je moje teta. _____

Les byl plný lidí, kteří hledali houby. _____

ŘEŠENÍ

1. S pomocí přechodníkové mřížky vytvoř správné přechodníkové tvary k daným slovesům:

	M	Ž + S	mn.číslo
štěkat	štěkaje	štěkajíc	štěkajíce
brát	bera	berouc	berouce
čekat	čekaje	čekajíc	čekajíce
číst	čta	čtouc	čtouce
vzpomínat	vzpomínaje	vzpomínajíc	vzpomínajíce

2. Pokus se v souvětí postupně nahradit v první a druhé větě sloveso přechodníkem přítomným. Vynech spojku, případně jinak věty uprav.

Pes obíhal stavení a vytrvale štěkal. – Pes obíhaje stavení vytrvale štěkal. Pes obíhal stavení vytrvale štěkaje.

Hanka předávala mamince dárek a usmívala se na ni. – Hanka předávajíc dárek usmívala se na maminku. Hanka předávala mamince dárek usmívajíc se na ni.

Děti nesly domů plný koš hub a vesele si zpívaly. – Děti nesouce domů plný koš hub vesele si zpívaly. Děti nesly domů plný koš hub vesele si zpívajíce.

Kocour se vyhříval na sluníčku a mhouřil blaženě oči. – Kocour vyhřívaje se na sluníčku mhouřil blaženě oči. Kocour se vyhříval na sluníčku mhouře blaženě oči.

Čmelák bzučel a snášel se na květinu. – Čmelák bzuče se snášel na květinu. Čmelák bzučel snášeje se na květinu.

3. S pomocí přechodníkové mřížky vytvoř správné přechodníkové tvary k daným slovesům:

	M	Ž+S	mn.číslo
přinést	přines	přinesši	přinesše
zavolat	zavolav	zavolavši	zavolavše
utábořit se	utábořiv se	utábořivši	utábořivše
ukrást	ukrad	ukradši	ukradše
zahalit	zahaliv	zahalivši	zahalivše

4. Pokus se v daných souvětích nahradit v první větě slovesný tvar přechodníkem minulým:

Když se nasytil, odešel si odpočinout vedle do pokoje. – **Nasytiv se odešel si odpočinout vedle do pokoje.**

Jakmile ji spatřil, šel jí naproti. – **Spatřiv ji šel jí naproti.**

Vrátili se domů a začali se chystat ke spánku. – **Vrátivše se domů začali se chystat ke spánku.**

Když to uslyšela, velice se rozzlobila. – **Uslyšivši to velice se rozzlobila.**

Probudila se za svítání a šla do práce. – **Probudivši se za svítání šla do práce.**

5. Z přechodníků utvoř přídavná jména slovesná a nahrad' jimi vedlejší věty:

Muž, který jde před námi, je náš soused. – **Muž jdoucí před námi je náš soused.**

Pes, který štěká, nekouše. – **Štěkající pes nekouše.**

Přišli i chlapani, kteří vypadli ze hry. – **Přišli i chlapani vypadnuvší ze hry.**

Žena, která se právě vrátila, je moje teta. – **Vrátivši se žena je moje teta.**

Les byl plný lidí, kteří hledali houby. – **Les byl plný lidí hledajících houby.**